

Област Пазарджик

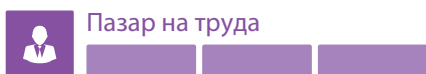
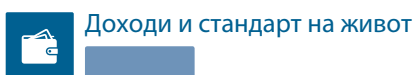
▶ Население (2019)	252 776
▶ Територия (кв.км)	4456,9
▶ Брой на населените места	118
▶ Дял на населението в градовете (%)	62,8

Брутният вътрешен продукт и заплатите в област Пазарджик нарастват, но остават значително по-ниски от средните за страната. Резултатът от това е високата бедност на населението в областта. През 2019 г. икономическата активност в област Пазарджик нараства значително и е съпроводена от скок на заетостта и леко увеличаване на безработицата. Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Инвестиционната активност в областта не е особено интензивна. Гъстотата на пътната мрежа, както и делът на първокласните пътища и автомагистралите са по-ниски от средните за страната. Усредненият размер на местните данъци в

общините от област Пазарджик е сравнително нисък. Коефициентите на възрастова зависимост продължават да са по-благоприятни от средните за страната, въпреки че се повишават постоянно през последните години. Представянето на област Пазарджик в сферата на образованието е слабо. Легловата база в областта е сравнително голяма. Престъпленията са сравнително малко, а разкриваемостта им е висока. През последните две години образуваните битови отпадъци са по-малко от средния размер в страната. Същевременно обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, е изключително нисък. Културният живот в област Пазарджик не е особено интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ■■

Доходи и стандарт на живот ■■

След петгодишно колебливо нарастване на brutния вътрешен продукт на човек от населението в област Пазарджик през 2017 и 2018 г. той започва да се повишава бързо и стабилно и достига 9,2 хил. лв., въпреки че остава далеч по-нисък от средния за страната (15,6 хил. лв.). Заплатите също отбелязват сериозен ръст и през 2018 г. са 10,5 хил. лв. при 13,8 хил. лв. в страната. През 2019 г. се наблюдава намаление на доходите в областта и те са 4180 лв. – далеч по-ниски от средните 6013 лв. в страната.

Това води до висока бедност на населението в областта. През 2019 г. делът на хората, живеещи с материални лишения, е 26,5% (при 19,9% в страната), а живеещите под националната линия на бедност са 37,0% (при 22,6% в страната).

Пазар на труда ■■■■

През 2019 г. икономическата активност в област Пазарджик нараства значително (със 7 пр.п.) и достига средната за страната – 74%. Ръстът е съпроводен от високо нарастване на заетостта и леко повишение на безработицата. През 2019 г. коефициентът на заетост в областта достига 69,1% (при 70,1% в страната), а на безработицата – 5,1% (при 4,2% в страната).

Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Делът на висшестите намалява за втора поредна година и достига 17,5% през 2019 г. (при 28,0% в страната), а населението с основно и по-ниско образование е 22,8% (при 17,6% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години достига 66,1%, но остава малко по-висок от средния за страната. Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, съответстват 66 души, които ще влязат в пазара на труда.

Инвестиции и икономика ■■■■

Инвестиционната активност в областта не е особено интензивна. Броят на предприятията остава нисък – 45 на 1000 души от населението (при 59 на 1000 души в страната) през 2018 г. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи през 2018 г. нарастват с над 1/3, но остават по-ниски от средните за страната – 2237 лв./човек при 2750 лв./човек в страната. При преките чуждестранни инвестиции ръстът през последните години е символичен и относителният им обем остава сравнително нисък – 2020 евро/човек при 3560 евро/човек в страната.

Стойността на произведената продукция в областта продължава да е сравнително ниска – 14,8 хил. лв./човек при 25,9 хил. лв./човек в страната през 2018 г.

Област Пазарджик изостава и при усвояването на европейски средства. Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 1195 лв./човек при 1976 лв./човек в страната. В рамките на областта най-много европейски средства усвоява община Панагюрище.

Инфраструктура ■■■■

Въпреки разположението на областта и високата гъстота на железопътната мрежа инфраструктурното ѝ развитие е под средното за страната. Гъстотата на пътната мрежа (16,2 км/100 кв.км при 17,9 км/100 кв.км в страната), както и делът на първокласните пътища и автомагистралите (15,2% при 18,6% в страната) са по-ниски от средните за страната и през 2019 г. Качеството на пътищата обаче се повишава (след тригодишно влошаване) и пътната настилка в добро състояние достига 44,4% при 41,4% в страната.

Достъпът до интернет в областта постепенно се повишава, но остава сравнително нисък. През 2019 г. 68,3% от домокинствата в област Пазарджик имат достъп до интернет при 75,1% в страната.

Местни данъци ■■■■

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Пазарджик е сравнително нисък и през 2020 г. От петте разглеждани местни данъка единствено ставката за прехвърляне на собственост в областта е по-висока, макар и с малко, от средната за страната.

С над 30% по-ниски са местните данъци върху търговията на дребно и върху таксиметровия превоз, а разликата със средните за страната стойности при данъчната ставка върху превозните автомобили е близо 20%.

Администрация ■■■■

Самооценките на администрацията за развитието на електронното управление и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ в общините в областта почти не отбелязват промяна през 2020 г. и остават значително по-ниски от средните за страната. Оценката за развитието на електронното правителство е 2,80 от 5 т. средно за областта (при 3,22 т. в страната), а за услугите на „едно гише“ – 2,78 от 5 т. (при 3,09 т. в страната).

Сравнително ниска остава оценката и на прозрачността на органите на местното самоуправление – 65,4% при 70,7% за страната през 2020 г. В рамките на областта най-добре по този показател се представят общините Пещера и Панагюрище.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■

Демография ■■■■■

Въпреки че традиционно естественият прираст в област Пазарджик е по-висок от средния за страната, през 2019 г. той вече се изравнява с него и е $-6,7\%$. Изселването от областта леко намалява и през 2019 г. коефициентът на механичен прираст достига $-3,9\%$.

Коефициентите на възрастова зависимост продължават да са по-благоприятни от средните за страната, въпреки че се повишават постоянно през последните години. Отношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години в областта достига 138% (при 150% в страната), а към това на 15–64 години – 32,6% (при 33,8% в страната) през 2019 г.

Делът на градското население в област Пазарджик остава сравнително нисък – 62,8% при 73,7% в страната. Същевременно обаче гъстотата на населението е с около 1/4 по-висока – 2081 души/кв.км при 1510 души/кв.км в страната.

Образование ■■

Представянето на област Пазарджик в сферата на образованието е слабо. Коефициентът на записване в V–VIII клас остава сравнително нисък – 82% при 87% в страната през 2019 г. Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование са по-високи от средните. Относителният брой на преподавателите в основното и средното образование не се повишава спрямо 2018 г., но продължава да е по-висок от средния за страната с 92 преподаватели на 1000 ученици при 89 на 1000 ученици в страната.

Оценките в областта също са значително по-ниски от средните в страната и през 2020 г. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е 31,3 т. (при 36,3 т. в страната). Успехът на матурата по български език и литература пък е 4,07 (при 4,20 в страната), а делът на оценките под „среден“ 3,00 е 13,2% (при 8,2% в страната).

Здравеопазване ■■

Относителният брой на общопрактикуващите лекари в областта е близък до средния в страната – един лекар се грижи за средно 1631 души при 1688 души на лекар в страната. При лекарите специалисти областното здравеопазване отбелязва известен недостиг и през 2019 г.

Легловата база в областта е сравнително голяма. В местните многопрофилни болници има 654 легла на 100 хил. души от населението при 550 на 100 хил. души в страната.

Детската смъртност продължава да е сравнително висока. Значителен остава и относителният брой на преминалите

за лечение болни – 264 на 1000 души от населението при 254 на 1000 души в страната.

Ред и сигурност ■■■■■

Местните наказателни съдии са сравнително по-натоварени, но правораздаването в областта е относително бързо и през 2019 г. Един съдия от областта разглежда средно по 10,4 дела месечно при 9,1 дела на съдия в страната. Делата, приключили в 3-месечен срок, намаляват, но остават сравнително висок дял – 92% при 90% в страната.

Престъпленията в областта са сравнително малко, а разкриваемостта им е висока. През 2019 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Пазарджик намаляват до около 8,8 на 1000 души от населението (при 11,1 на 1000 души в страната). Разкриваемостта им пък се повишава до 61,2% (при 52,1% в страната).

Околна среда ■■■■■

Емисиите на въглероден диоксид в областта продължават да са в пъти по-ниски от средните за страната. През 2018 г. те са 31,3 т/кв.км при 274,8 т/кв.км в страната.

Делът на населението с достъп до обществена канализация почти не се променя през последните години, въпреки че остава малко под средния – 72% при 76% в страната. Много по-ниска пък е свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води – 44% в областта при 64% в страната.

През последните две години образуваните битови отпадъци са по-малко от средния обем в страната. Същевременно обаче делът на отпадъците, предадени за третиране и рециклиране, е изключително нисък – 13% при 71% в страната.

Култура ■■

Културният живот в област Пазарджик не е особено интензивен. През 2019 г. отново започват да се отчитат посещения в кината, но относителният им брой е сравнително нисък – 190 на 1000 души от населението при 659 на 1000 души в страната. Нисък остава и интересът към местните театри и библиотеки. Посещенията в театрите са 261 на 1000 души (при 362 на 1000 души в страната), а в библиотеките – 321 на 1000 души (при 683 на 1000 души в страната).

Единственият показател, при който област Пазарджик се представя сравнително добре, са посещенията на музеите. През 2019 г. местните музеи са привлекли 864 посещения на 1000 души от населението (при 770 на 1000 души в страната).

Ключови показатели за област Пазарджик

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8123	9213	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4592	4592	4180	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9468	10 513	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	41,4	37,0	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	64,6	63,8	69,1	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,2	4,7	5,1	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	22,9	23,2	22,8	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	19,1	17,8	17,5	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	13 152	14 754	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1654	2237	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1950	2020	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	67,8	67,8	68,3	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	45,6	41,1	44,4	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	16,3	16,2	16,2	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	62,4	68,0	65,4	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–7,0	–5,6	–6,7	–6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–4,1	–4,1	–3,9	–0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,84	3,95	4,07	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	27,6	30,4	31,3	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	83	92	92	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	84,2	82,5	82,4	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,4	84,7	85,8	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1572	1667	1631	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	9,4	9,1	8,8	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	11,5	10,8	10,4	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	72,2	72,3	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	338	339	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	5,4	13,4	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	61	0	190	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	267	246	261	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.